

AYIRICI ÖZELLİK YAKLAŞIMI

Kişilik Türleri ve Özellikleri İle İlgili Kuramlar

Sınıflandırma, insanın içinde yaşadığı dünyayı kavrayabilmek için başvurduğu işlemlerden biridir: Varlıkları canlı-cansız olarak, canlıları bitkiler-hayvanlar olarak, insanları da kadın-erkek ya da çocuklar-gençler-yetişkinler-yaşlılar olarak, ... sınıflandırırız.

Kişiliği tanımlamak için de öne sürülen ilk yaklaşımlardan biri, insanları belli bir özelliğe göre sınıflandırma ve farklı kişilik özelliklerine göre sıraya koymayı içermektedir.

Kişilik Türlerine Göre Sınıflandırma

Bazı yaklaşımlar, insanları **kişilik türleri** denen kategorilere yerleştirir. Farklı kategorilere giren insanların ortak yanları da yoktur. Eğer bir birey belli bir türe ait ise diğer türlerden herhangi birinde yer alamaz.

Günlük yaşamda birçok insan kişilik türleri konusunda öne sürülen görüşlerden yararlanır; böylece insanların karmaşık yapısını anlayabilmeleri kolaylaşır.

Kişilik Türü

Hipokrat

- Yüksek enerji X Düşük enerji
- Negatif X Pozitif

Eysenck

- İçe dönük X Dışa dönük
- Nevrotik X Dengeli

Allport, G.

Cattell, R.

- 16 Faktör

Costa, P. Ve McCrae, R.

- Büyük beşli (Açıklık, sorumluluk, dışa dönüklük, uyumluluk, nevrotilik)

Kişilik Türlerine Göre Sınıflandırma

Kişilik Türleri konusunda yapılmış en eski sınıflandırma, M.Ö. 5.yüzyılda Yunan hekim **Hipokrat** tarafından yapılmıştır. Hipokrat, bedenin 4 farklı sıvı ya da salgı bulundurduğunu ve bu salgılardan her birinin belli bir duygu ve davranış düzenini ifade eden mizaç ile ilişkili olduğunu öne sürmüştür.

Kişiliğin bileşenlerinden biri olan mizacın, beden kimyası ile ilişkisine dikkat çekilmiş olması nedeniyle önemlidir.

Kişilik Türlerine Göre Sınıflandırma

M.Ö. 2. Yüzyılda başka bir Yunanlı hekim olan **Galen**, bireyin kişiliğini bedeninde hangi salgının baskın olduğu ile ilişkilendirmiş; Hipokrat'ın bahsettiği salgıları aşağıda belirtilen mizaçlarla ilişkilendirmiştir.

Kan: Neşeli mizaç, kanlı, canlı ve hareketli

Balgam: Sakin mizaç, ilgisiz ve ağırkanlı

Kara safra: Melankolik mizaç, üzgün ve düşünceli

İltihap: Asabi mizaç, sinirli ve telaşlı

Kişilik Türlerine Göre Sınıflandırma

Modern çağda da farklı beden yapıları ile mizaç türleri arasında bir ilişki olduğu varsayımına dayanan çeşitli görüşler öne sürülmüştür.

İnsanları beden yapılarına göre sınıflandırarak beden yapısı ile mizaç ve kişilik arasında ilişki kuran araştırmacılardan biri **Kretschmer**'dir. Kretschmer (1927), kafa, yüz ve bedenin çeşitli ölçümlerini alarak insanları fiziksel yapılarına göre üçe ayırmıştır

Kişilik Türlerine Göre Sınıflandırma

Piknik tip: Orta boylu, yuvarlak, kafatası omuzlara gömülü, kasları yumuşak ve yağlanma eğilimindedir.

Piknik tipler açık kalpli olurlar, duyguları ateşlidir ve çabuk değişir, zekaları pratik olup sosyal konulara yönelirler, mizaç bakımından dışa dönük, canlı, nükteli ve insancıl kişilerdir.

Atletik tip: Kalın kemikli, kuvvetli, geniş omuzlu, kasları güçlü ve iyi gelişmiştir.

Astenik yada Leptozom tip: Narin, ince ve uzun boyludur.

Mutaassıp, soğukkanlı tiplerdir. Zeka bakımından soyut konulara yönelirler, derin düşünürler ve takip fikrine sahiptirler. İradeleri bazen zayıf, çoğu zaman ise sebatlı, adeta inatçıdırlar. Mizaç bakımından çekingen, alıngan, içe dönük olup yalnızlıktan hoşlanırlar.

Beden ölçülerine göre bu üç tipe de uymayanlara da şekilsiz anlamına gelen **Displastik tip** adı verilmiştir.

Kişilik Türlerine Göre Sınıflandırma

Beden yapısı ile mizaç ve kişilik arasında ilişki kuran araştırmacılardan biri olan **William Sheldon (1898 – 1977)**, **Kretschmer**'in görüşlerini geliştirmiştir.

Sheldon (1942), insanları vücut yapılarına göre 3'e ayırmıştır:

- 1. Endomorfik Tip** (Şişman, yumuşak ve yuvarlak): Sakin, yemeğe düşkün ve sosyal insanlar
- 2. Mezomorfik Tip** (Kaslı, keskin hatlı ve güçlü): Bedenleri üzerinde yoğunlaşan, enerji dolu, cesur, kendini savunmaya eğilimli insanlar.
- 3. Ektomorfik Tip** (Zayıf, uzun ve hassas): Zeki, sanata yatkın ve içe dönük insanlar.

Kişilik Özellikleriyle Açıklama

Tür kuramları insanların birbirinden ayrı, kategorik (süreksiz) sınıflara girdiğini varsayar. Buna karşılık özellik kuramları ise zeka ya da cana yakınlık gibi sürekli boyutlar ileri sürer.

Özellikler, insanların farklı durumlarda tutarlı davranışlar sergilemelerini sağlayan kalıcı niteliklerdir. Örneğin kayıp bir cüzdanı iade ederek ya da sınavda kopya çekmeyerek bir dürüstlük örneği sergileyebilirsiniz.

Bazı kuramcılar özellikleri davranışları belirleyen eğilimler olarak görür; bazı kuramcılar ise özellikleri sadece gözlemlenen davranış düzenlerini özetlemek amaçlı tanımlayıcı boyutlar olarak kullanırlar.

Gordon Allport'un (1897 – 1967) Özellik Yaklaşımı

Allport üç farklı özellik tanımlamıştır:

- 1. Başlıca özellikler:** Bireylerin hayatlarını etrafında şekillendirdikleri özellikler.Örneğin Rahip Teresa için bu, başkalarını iyiliği için kendini feda etmektir.
- 2. Merkezi özellikler:** Dürtüsellik ya da iyimserlik gibi bireyin önemli özellikleridir.
- 3. İkincil özellikler:** Bireyin davranışlarını tahmin etmeye yarayan özgün kişisel özelliklerdir. Örneğin yiyecek ve kıyafet tercihleri gibi.

Gordon Allport'un (1897 – 1967) Özellik Yaklaşımı

Allport'a göre bir bireyin davranışının en kritik belirleyicisi çevresel koşullar değil, kişilik yapılarıdır. Modern özellik kuramlarının çoğu Allport'un görüşlerinden etkilenmiştir.

Belli bir faktörün etkisinin kişiden kişiye değişebileceğini ifade eden şu ünlü söz, onun görüşlerini en iyi yansıtan ifadedir:

“Yağı eriten güneş, yumurtayı katılaştırır”

Gordon Allport'un (1897 – 1967) Özellik Yaklaşımı

G. Allport ve H.S. Odberg, 1936'da insanı niteleyen sözcükleri tespit etmek için İngilizce sözlüğü taramışlar ve insan kişiliğini niteleyen 17.953 sözcük bulmuşlardır.

AYIRICI ÖZELLİK BOYUTLARINA GÖRE KİŞİLİK

Ayırıcı özellik, bir insanın belli kişilik özelliklerini ne derecede gösterdiğine göre kişiyi sınıflandıran bir yaklaşımdır. Ayırıcı özellik yaklaşımı iki önemli varsayım üzerinde durur:

Birincisi; kişilik özelliklerinin **zaman içinde değişmez** olduğu. “İnsanlar arasında olmaktan hoşlanan bir insan”

İkincisi; kişilik özellikleri **durumlara göre de kararlılık** gösterir. “saldırgan- utangaç insanlar”

Ayrııcı özellik araştırmacısı, sosyal kaygı ölçeğinde yüksek puan alan kişinin, aynı ölçekte düşük puan alan kişiye göre, bir topluluk içinde daha az konuştuğu sonucuna varabilir.

1.2.İNSANININ DOĞASI

Allport kişiliği 'Bireyin kendine özgü düşünce ve davranışını belirleyen psikofiziksel sistemlerin dinamik örgütlenmesi' olarak tanımlamıştır.

1.3. TEMEL KAVRAMLAR

1.3.1. Karakter Ve Mizaç

Karakter; kişinin davranışlarının değerlendirilmesinde göz önüne alınan törel standartlar veya değerler sistemidir. (etik)

Mizaç; genel yetenek ve fiziksel özelliklerle birlikte daha çok işlenmemiş materyali oluşturur. (kalıtsal)

1.3.2. İşlevsel Otonomi

Allport'a göre **yetişkinlerin güduları geçmiş güdülerle ilişkili değildir; geçmiş geçmişte kalır. Kişilik kendini geçmişten bağımsız kılmaktadır.**

Yeteri kadar para kazandığı halde hala çabalayan işadımı,
iyi bir geliri olan iş kadınının daha sıkı çalışması
sürekli para istifleyen bir para canlısının yokluk içinde
yaşamaları

(İhtiyaç olarak başlıyor ihtiyaç giderilmesine rağmen devam ediyor)

2 tür işlevsel otonomi

---

1) Israrlı İşlevsel Otonomi:

- sinir sisteminde bulunan ve
- basit nörolojik ilkelerle yönetilen geribildirim mekanizmalarıdır.
- hayvanlarda da bulunur.
- her gün aynı saatte yemeğe ya da yatağa gitmek vb .
- bireyin açlık durumunda olmamasına karşın bağımlılık nedeniyle, ısrarla alkol ve tütün tüketmesi vb.

2) Kazanılmış İşlevsel Otonomi:

- güdülenmenin kişiliğe öznelliğini kazandıran temel sistemidir.
- kazanılmış ilgiler, değerler, tutumlar.
- değerler ve amaçlar için çabalamayı, o değerler ve amaçlar aracılığıyla dünyayı algılamayı temsil eder.

1.4. KİŞİLİĞİN YAPISI

Allport'a göre kişiliğin yapısını oluşturan en önemli temel birimler, kişisel yatkınlıklar adını verdiği, kişiyi bireysel özellikleri açısından tanımlamamıza izin veren kişiye özgü özelliklerdir.

Ayırıcı Özellik (Trait) Kavramı

- *Allport iki insanın hiçbir zaman birbirine tıpatıp benzemeyeceğini ifade eder.*
- İnsanın davranışları kendine özgüdür ve insanların birbirlerinden nasıl ayrıldıkları ve nasıl davrandıklarını incelemekte en geçerli birim, ayırıcı özellik (trait) kavramıdır.
- Ayırıcı özellik (trait) ne anlama gelir? **Ayırıcı özellik**, bir bireyin belirli **bir kişilik özelliğini ne ölçüde sergilediğine bağlı olarak kişiyi sınıflandıran bir kişilik boyutudur.**
- Allport'a göre ayırıcı özellikler göreceli olarak genellenmiş ve dayanıklılık gösteren yapılardır ve kişilik yapımızın yaşamsal öğeleridir.
-

Allport, ayırıcı özellikleri tanımlamak için sekiz temel kriter önermiştir.

---

1. Ayırıcı özellik, sözde var olan bir kavram değildir: Her insan kişiliği içinde "genellenmiş davranış yatkınlıklarına" sahiptir.

2. Ayırıcı özellik, alışkanlıktan daha fazla genellenmiş bir yapıdır: Örneğin çocuk ebeveynleri tarafından yönlendirildiği için dişlerini her gün iki kez fırçalayabilir

3. Ayırıcı özellik dinamik bir yapıdır: Daha önce de belirtildiği gibi ayırıcı özellikler dışsal bir uyancı tarafından harekete geçirilmeyi bekleyen yapılar değildirler.

“Örneğin güçlü bir "sosyallik" özelliğine sahip olan bir üniversite öğrencisi”

4. Ayırıcı özelliklerin varlığı ampirik olarak kanıtlanabilir

5. Ayırıcı özellikler birbirlerinden görece bağımsızdırlar

Allport, ayırıcı özellikleri tanımlamak için sekiz temel kriter önermiştir.

---

6. Ayırıcı özellik ahlaki ya da sosyal yargıyla eş anlamlı değildir:

Samimiyet, sadakat, açgözlülük vb. pek çok kişilik özelliği geleneksel sosyal yargılara bağlı olsa da kişiliğin gerçek özelliklerini temsil ederler.

7. Ayırıcı özellik onu içeren kişilik bağlamında veya genel olarak popülasyondaki görülme sıklığı ile incelenebilir: “Örneğin utangaçlık”

Kişisel Eğilimler

Bireyin kişiliğini en iyi tanımlayan kişisel eğilimlerin sayısı kişiden kişiye farklılık gösterse de Allport (1961), insanların genellikle 5-10 arası kişisel eğilime sahip olduklarını belirtmiş ve kişisel eğilimleri üç başlık altında sınıflandırmıştır;

Kişisel Eğilimler

1.Kardinal eğilimler; kişinin yaşamının her alanında kendini gösteren başat özelliklerdir. Bunların izine kişinin tüm davranışlarında rastlanabilir. Çoğu kimse kardinal eğilimlere sahip değildir, ancak kişinin böylesine baskın bir özelliğe sahip olması durumunda kişiyi bu özellikle tanımlamak mümkündür.

2.Merkezi eğilimler; daha az ısrarcı olan ancak oldukça genellenmiş özelliklerdir. Çok az insan kardinal eğilimlere sahiptir ancak her insanda merkezi eğilimler bulunur. Bunlar kişinin diğerleri tarafından kolaylıkla ayırt edilen 5-10 temel özelliğini ve eğilimini temsil ederler.

3.İkincil eğilimler; daha az belirgin olan, daha az genellenmiş, daha az tutarlı ve dolayısıyla kişiliğin tanımıyla daha az ilgili olan özelliklerdir.

Örneğin yemek ve giyim tarzı, özel tutumlar ve kişinin durumlara bağlı olarak sergilediği davranışlar bu gruba girmektedir.

KİŞİLİĞİN GELİŞİMİ

Allport yetişkin güdülerinin işlevsel olarak özerk olduğuna inandığı için kişilik gelişiminde çocukluk ve ergenlik tarihçesinin incelenmesini çok gerekli görmemiştir.

Freud'un, yetişkin kişiliğinin ilk çocukluk yıllarında biçimlendiği görüşüne ise kesinlikle karşı çıkmıştır. Ancak Allport kendilik kavramından (proprium) ve kendilik kavramının yaşamın farklı dönemlerinde gelişen bileşenlerinden söz etmiştir.

1.5.1. Proprium: Kendilik Kavramının Gelişimi

Allport (1955) kişiliğin merkezinde yer alan ve insanlar tarafından yaşamlarında önemli kabul edilen bu olumlu davranış ve özelliklere proprium adını vermiştir.

Proprium insan doğasının ilerleme, gelişmeye yönelik olma, olumlu, yaratıcı olma yönünü temsil eder, öznel yaşantıların 'ben' kısmıdır, diğer bir deyişle benliktir (kendilik; selfhood).

Allport'a göre proprium, kişiliğin içsel bütünlük duygusuna katkıda bulunan tüm yönleri olarak ifade edilebilir.

Allport (1961) proprium'un, çocukluktan yetişkinliğe kadar olan farklı dönemlerde gelişen 7 farklı yönü olduğunu belirtmiştir:

---

1. Bedensel kendilik duygusu: Yaşamın ilk yılında bebekler kendileri ve dış dünya arasında ayırım yapamazlar ve kas, tendon, eklem ve iç organlarından kaynaklanan pek çok duyunun farkına vararak yavaş yavaş bu ayrımı yapmayı öğrenirler. Tekrarlayan bu duyumlar bedensel kendilik duygusunu oluşturur. Allport bedensel duyumların tüm yaşamı boyunca kişinin öz-farkındalığı açısından bir güvenlik dayanağı olduğunu belirtmektedir.

2. Öz-Kimlik Duygusu:

Öz-kimlik duygusu çocuğun dil aracılığıyla kendini aynı ve sabit bir referans noktası olarak belirlemesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Çocuğun adı benlik sürekliliğini kavraması açısından önemli bir işleve sahiptir. Kendi adını öğrenmesi, çocuğun kendisinde olan değişikliklere rağmen aynı kişi olduğunu fark etmesinde önemli rol oynar.

Giyim eşyası, oyuncaklar ve diğer sahip oldukları kimlik duygusunu güçlendirir. Kişi bugün, dünkü düşüncelerinin bazılarını hatırlamaktadır, yarın da bugünkü ve dünkü düşüncelerinin bazılarını hatırlayacaktır ve bu düşüncelerin aynı kişiye (kendine) ait olduğundan da emindir.

Öz-kimlik duygusu sürekli değişerek yetişkinlik yıllarında sağlamlaşır.

3. Öz Saygı Duygusu:

Yaşamın üçüncü yılında propriumun öz saygı boyutu ortaya çıkmaya başlar. Allport'a göre öz-saygı duygusu çocuğun bir şeyleri kendi başına yapabildiğinde hissettiği gurur duygusudur. Çocuğun içinde yaşadığı çevrede bazı görevleri kendi başına yerine getirmekte gösterdiği başarı onun öz saygısını geliştirir. Bu yaşta çocuk çok fazla olumsuzluk sergiler, anne-babasının isteklerini özerklik ve bütünlüğüne tehdit olarak değerlendirdiği için bunlara karşı çıkar. Çocuğun çevreyi keşfetme ve yönlendirme yönündeki çabalan anne-babası tarafından engellenirse çocukta utanç ve öfke duyguları oluşacaktır. Çocuğun yaşı ilerledikçe öz-saygı duygusu yarışmacı bir içerik de kazanır ve çocukluk dönemi boyunca arkadaşların onayı özsaygının desteklenmesinde önemli bir kaynak özelliği taşır.

4. Öz-uzanım duygusu:

Yaklaşık 4-6 yaşlar arasında proprium benlik alanının genişlemesiyle ayrıntılı hale gelmeye başlar. Çocuklar bu dönemde insanları, nesnelere ve soyutlamaları kendi öz-kavramlarına katarak yalnız fiziksel varlıklarının değil aynı zamanda çevrelerinin bir bölümünün de (insanlar dahil) kendilerine ait olduğunu fark ederler. "Benim" sözcüğünün anlamı kavranmış olur; "bu benim topum", "bu ev benim", "annem, köpeğim" vb. ifadeler de benliğin bütünleştirici parçalarını oluştururlar ve başkalarının bunlara sahip olmasına karşı bir koruma duruşu sergilerler.

5. Kendilik imajı:

Beş altı yaşlar arasında propriumun beşinci bileşeni olan kendini değerlendirme kapasitesi ortaya çıkmaya başlar.

Çocuk bu dönemde anne-babasının, yakınlarının, öğretmenlerinin ve diğerlerinin kendisinden neler beklediğini öğrenmeye başlar. Propriumun bu yönü kişinin güçlü ve zayıf yönleri için de sağlam bir rehber niteliği taşır.

Ancak bu algı abartılmış ve gerçekçi olmayan bir algı da olabilir. Çocuk bu dönemde aynı zamanda "iyi ben" ve "kötü ben" kavramları arasındaki ayrımı da yapmaya başlar. Ancak vicdan tam gelişmemiştir veya çocuk büyüyünce nasıl bir yetişkin olmak istediğine ilişkin gelişmiş bir algıya sahip değildir.

6. Rasyonel Baş edici Benlik Duygusu:

Propriumun içsel ihtiyaçları dışsal gerçeklikle ilişkilendirmesi ve biyolojik dürtülerle, çevresel beklentilerle ve kişinin kendi vicdanının yasaklamaları ile baş etmek için rasyonel planlar yapması gerekmektedir. Yaklaşık 6-12 yaşlar arasında çocuk artık gerçeklerin talepleriyle etkili şekilde baş etmek ve yaşamdaki problemlere çözümler bulmak için gereken rasyonel kapasiteye sahip olduğunun farkına varır. Çocuk, zihinsel gelişimine paralel olarak düşünceler üzerinde düşünme kapasitesine ulaşır. Ancak ahlaki değerlendirmeler noktasında henüz kendine özerk ve bağımsız olma konusunda güven duymamaktadır. Daha çok, dogmatik bir bakış açısıyla ailesinin, dininin ve arkadaş grubunun doğru olduğuna inanmaktadır. Bu dönem yoğun ahlaki ve sosyal uyumla kendini göstermektedir.

7. Benlik Arayışı:

Proprium'un gelişiminde ergenlik döneminde kimlik arayışıyla başlayan son aşamadır. Uzun vadeli bağlanmalar yaşamadan önce ergenlerde yaygın olarak gözlenen çeşitli rol denemeleri benlik arayışının bir parçasıdır. Allport, bilinçli niyetlerin ve geleceğe yönelik planların kişiliği güdülemeye başladığı zaman olması açısından ergenlik döneminin özellikle önemli olduğunu kabul etmektedir. Ergen, gelecekle ilgili plan yapmanın zorunluluğunun farkına varır. Bu çabaların temelinde yaşama bir amaç duygusu katma, uzun vadeli amaçlara sahip olma, belirlenmiş amaçlara doğru yönlenme ve çabalama yatmaktadır. Ancak ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde benlik arayışı tam anlamıyla sona ermez. Allport, Erikson'un ego kimliği kavramında olduğu gibi, bu çabaların bütünleşmiş bir benlik duygusuna gerek duyduğunu belirtilmektedir. Benlik duygusu ancak yetişkinlikte benliğin tüm yönleri pekiştiğinde ortaya çıkmaktadır.

Olgun Kişilik

Allport diğer birçok kişilik kuramcısının aksine araştırmalarını psikolojik açıdan sağlıklı kimseler üzerinde yürütmüş, psikoterapi alanında çalışmamış ve klinik gözlemleri kişilik kuramı için gerekli görmemiştir. Allport 'olgun kişilik' olarak adlandırdığı sağlıklı kişiliği kapsamlı bir biçimde tanımlamak için özel bir çaba göstermiştir. Allport'a göre kişisel olgunlaşma yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve olgun kişiliğe sahip kimselerle olgunlaşmamış ya da nevrotik kişiliğe sahip olanlar arasında bazı niteliksel farklılıklar vardır.

Olgun kişiliğe sahip kimselerin davranışları işlevsel olarak özerktir ve bilinçli olarak güdülenmektedir. Olgunlaşmamış kişiliğe sahip kimselerin davranışları ise çocukluk yaşantılarından kaynaklanan bilinçdışı güdülerce yönetilmektedir.

Allport olgun kişiliğin altı temel ölçütü olduğunu belirtmiştir:

1.Olgun kişilerin benlik duygusu çok geniş bir alanda kendini belli eder.

Bir bakıma bu kişilerin 'kendilerinin dışına çıkabildiklerini' söylemek yanlış olmaz. İş, aile ve sosyal ilişkilerde etkin katılım gösterirler.

Allport'a göre kişinin kendini sevmesi önemli bir özelliktir, ancak bu duygunun kişinin yaşam tarzını egemenliği altına almaması gerekir.

2.Olgun kişiler sıcak sosyal etkileşimlere girme ve yürütme kapasitesine sahiptirler. Bu başlık altında iki özellikten söz etmek mümkündür. Bunlardan ilki yakınlıktır. Yakınlık, kişinin kıskançlık ve sahiplenme duygusu olmaksızın ailesine ve yakın arkadaşlarına derin sevgi besleyebilmesini ifade eder. Diğer özellik ise sevecenliktir. Bu da kişinin benliği ve diğerleri arasındaki farklılıkları hoşgörüyle kabul edebilmesidir. Bu şekilde birey tüm insanlara ve farklılıklara gerçek saygı ve kabul duyguları geliştirmiş olacaktır.

3.Olgun kişilerin kendilerini kabul düzeyleri yüksektir ve güven duyguları gelişmiştir. Bu kişiler kendileri ile ilgili olumlu bir imaja sahiptirler ve kendi eksikliklerine ve huzursuzluk veren engellenme yaşantılarına saldırgan olmadan yaklaşabilir ve bu olumsuz yaşantıları tolere edebilirler. znt, fke ve suçluluk gibi duygu durumlarıyla başa çıkarken de diğer insanların iyiliğine karşı bir tutum içine girmezler. Örneğin kötü bir gün geiriyorlarsa bunun acısını ilk karşılarına çıkan kişiden çıkarmazlar.

4.Olgun kişiler gerçekçi algılara, becerilere ve hedeflere sahiptirler.

Sağlıklı kişiler olayları, görmek istedikleri gibi değil, gerçekçi bir biçimde, olduğu gibi görürler. Gerçekle doğrudan ilişki içine girebilirler ve gerçeği kendi gereksinim ve hayallerine uydurmaya çalışarak çarpıtmazlar.

Ayrıca olgun kişiler, diğer insanları, nesnelere ve durumları da oldukları gibi görürler ve gerçekle baş etmek için gereken becerilere sahiptirler. Seçtikleri hedefler de gerçekçi hedeflerdir.

5.Olgun kimseler keskin bir iç görüye ve mizah duygusuna sahiptirler.

Bu kişilerin kendi güçlü ve zayıf yönleri ile ilgili gerçekçi bir değerlendirmeleri vardır. Mizah duygusu, kişinin kendisine ilişkin iç görüsünün önemli bir bileşenidir, çünkü kişinin kendisini abartılı biçimde ciddiye almasını ve üstün görmesini engeller. Mizah duygusu sayesinde kişi kendisinin ve diğerlerinin tamamen gülünç yanlarını görüp kabul edebilir.

6.Olgun kişiler bütünsel bir dünya görüşüne sahiptir.

İnsanların yaşamlarını anlamlandıracak bir amaç veya alana yönelmelerini sağlayacak bir değer sistemine ihtiyaçları vardır. Her insanın farklı değerler sistemi bulunmaktadır. Bazı insanlar gerçeği arama işine girerken, bazıları sosyal refah ya da dinle ilgili değerler sistemi geliştirir. Allport'a göre tek ve üstün bir dünya görüşü yoktur. Olgun kişi kendi yaşamına temel oluşturacak bir değerler grubuna sahiptir. Yaşama bütünsel bir bakış açısıyla bakmak, kişinin yaptığı her şeye anlam ve önem yükleyen bir değer oryantasyonudur.(2)